

2024-01-29

Utbildningsdepartementet
Forskningspolitiska enheten

LFVs remissvar, Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59) och Statlig forskningsfinansiering - Underlagsrapporter (SOU 2023:19)

Luftfartsverkets ("LFV") huvuduppgifter är att tillhandahålla en säker, effektiv och miljöanpassad flygtrafiktjänst för civil och militär luftfart och tjänster för planering och genomförande av flygning för obemannad luftfart.

LFV har tagit del av utredningen SOU 2023:59 och instämmer i stora delar med utredningens förslag och rekommendationer. Det är av stor betydelse att Sverige även i framtiden har ett starkt och välfungerande system för forskning och innovation.

Utredningens bild av behovet att skapa en struktur för finansiering av forsknings- och innovationsarbete som bättre kan möta dagens behov som kan skapa en tydligare ansvarsstruktur och underlätta för politiken att rikta forsknings- och innovationspolitiska insatser delas också av LFV.

Den förändring som utredningen föreslår innebär en stor utmaning med att flytta en stor del av ansvaret från existerande finansiärer till nyinrättade myndigheter. Överföringen av ansvar kräver en tydlig process och ett strukturerat förändringsarbete för att säkerställa att överflyttningen inte innebär att kompetens och förmåga att driva arbetet med forskningsfinansiering minskar.

LFV ser att det finns en risk att överflyttningen och centraliseringen till tre myndigheter kan innebära att beslutsprocessen rörande finansiering hamnar långt bort från den tillämpade forskningen och områden med sektorkompetens (för LFVs del kompetens inom flygledning specifikt). Även inom existerande struktur upplever LFV att det finns en del utmaningar inom dessa områden. Av den anledningen är det av stor betydelse att tydliga samverkansformer etableras mellan de tre myndigheterna och övriga myndigheter, akademi och näringsliv.

LFVs forsknings- och innovationsverksamhet är idag helt beroende av externa finansiärer, av vilken Trafikverkets luftfartsportfölj står för den största delen. Omfattningen av portföljen har växt under senare år, samtidigt som LFVs

Dokumentnummer

D-2024-359949

Ärendenummer

Ä-2023-020211

Ert datum

<ange datum>

Er beteckning

U2023/02898

Handläggare

Bergenbrant, Sofia

T

sofia.bergenbrant@lfv.se

Godkänt av

Persson Grivas, Ann

Informationsklass

Offentlig

LFV

Koncernfunktioner

601 79 Norrköping

011-19 20 00 T, 011-19 25 75 F

lfv@lfv.se

www.lfv.se

Org nr. 202100-0795

projektansökningar inte behandlas annorlunda än andra som söker finansiering för forskning inom luftfartsområdet. Utökningen av antalet intressenter i luftfartsportföljen har inneburit en kraftigt ökad konkurrens om de existerande medlen. För LFVs del har detta medfört flera problem sett till prioriteringen mellan forskningsområden kontra finansiering av verksamheten, där långsiktighet i arbetet har försvårats eftersom finansieringen ständigt måste säkras projekt för projekt. Upprättandet av projektansökningar har tagit en stor andel resurser och tid i anspråk från faktisk forskningsverksamhet. Därtill skapar rådande ansökningsprocess en fragmentisering där pågående forskning riskerar att få avbrytas i de fall enskilda projekt får avslag, eftersom det enskilda projektets betydelse i ett större forskningsinitiativ inte alltid framgår tydligt för finansiärerna. LFV önskar att projektansökningar bedöms av representanter med relevant expertis för att bedöma underlagen och ansökningarna, samt att tydliga samverkansrutiner mellan berörda myndigheter finns på plats.

LFV är ett affärsverk och har som sådant inget ramanslag för att bedriva forskning. LFVs intäkter kommer i huvudsak från avgifter som luftrumets brukare betalar. Avgifterna regleras av EU i förordningsform. Enligt denna förordning erhåller LFV ersättning i enlighet med av EU-kommissionen beslutad nationell prestationsplan för flygtrafiktjänster. Den svenska prestationsplanen beslutas nationellt av Transportstyrelsen. Sedan 2014 har LFV inte inkluderat kostnader för forskning och innovation i det kostnadsunderlag som tillsänds Transportstyrelsen. Anledningen till detsamma är att LFV, efter nationellt övervägande, istället skulle erhålla bidrag från Trafikverkets luftfartsportfölj som då skapades. Kostnader för forskning och innovation kan således utgå även inom ramen för avgiftsförordningen. LFV råder dock inte över vad som slutligt inkluderas i den svenska prestationsplanen då detta beslutas av Transportstyrelsen. Vidare kan EU-kommissionen besluta att inte godkänna den svenska prestationsplanen eller att minska ersättningsnivåerna. Härvid kan nämnas att den förordning som reglerar avgiftssystemet ställer krav på konstanta effektiviseringar.

LFV strävar efter att ta del av den EU-finansiering som finns tillgänglig för bedrivande av forskning och innovation. Den EU-finansiering som finns att söka ställer ofta krav på viss egenfinansiering. LFV är till den del som ska egenfinansieras beroende av bidrag från luftfartsportföljen eller annan extern nationell forskningsfinansiering. Dessa bidrag är föremål för ett ansökningsförfarande enligt ovan samt beslut av annan part än LFV.

LFVs synpunkt kring finansiering generellt är att myndigheter där forskning och innovation ingår i verksamheten, genom instruktion eller motsvarande, bör få forskningsverksamheten, eller del av forskningsverksamheten, finansierad via ramanslag och inte lämnas till att söka extern finansiering för sin grundverksamhet, så som LFV i nuläget är hänvisad till att göra.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ann Persson Grivas efter föredragning av biträdande chefsjurist Sofia Bergenbrant. I handläggningen av ärendet har även enhetschef Fol Jonas Forsman, gruppchef Fol Gunnar Olsson, tf gruppchef Fol Anders Westerlund samt chefsjurist Petra Sernulf deltagit.

Norrköping,

Ann Persson Grivas
Generaldirektör